

Årsrapport

2020

Rådet for et
aldersvennlig
Norge

Innhold

1 Innledning	3
1.1 Rådets mandat og oppgaver	3
1.2 Rådets sammensetning	4
2 Rådets aktiviteter i 2020	5
2.1 Rådets satsingsfelt for 2020.	5
Utarbeidelse av et konsept kalt «Trygge hjem»	5
En helhetlig frivillighetspolitikk	6
Aldersdiskriminering	6
Konsekvenser av befolkningsaldring	6
Bærekraftsmålene	7
Nasjonal konferanse for et aldersvennlig Norge.	7
2.2 Rådsmøter	7
2.3 Utadrettet virksomhet	7
3 Kommunikasjon	9

1 Innledning

1.1 Rådets mandat og oppgaver

Rådet for et aldersvennlig Norge 2019–2021 er oppnevnt av regjeringen og gitt et mandat fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 15. mars 2019.

Rådet skal bidra til gjennomføring av det nasjonale programmet for et aldersvennlig Norge og bidra til å skape engasjement for et aldersvennlig Norge gjennom nytenking og ideutvikling.

Les mandatet [her](#).

Det nasjonale programmet inneholder fem løsninger som skal bidra til et aldersvennlig Norge:

- Planlegg for egen alderdom – en kampanje på tilrettelegging av bolig, sosialt fellesskap og et aktivt liv.
- Eldrestyrt planlegging av aldersvennlige lokalsamfunn.
- Nasjonalt nettverk for aldersvennlige kommuner – basert på WHO's konsept.
- Partnerskapsordning for aldersvennlige organisasjoner, institusjoner, bedrifter og virksomheter.
- Bruk av seniorressursen i arbeidsliv og frivillig arbeid.

Helsedirektoratet har ansvar for gjennomføring av programmet for et aldersvennlig Norge.

1.2 Rådets sammensetning

Rådet har i 2020 bestått av medlemmer utpekt av følgende organisasjoner/ virksomheter:

Leder: Trude Drevland

- Jan Davidsen, leder Pensjonistforbundet
- Stian Slotterøy Johnsen, generalsekretær Frivillighet Norge
- Anne Cecilie Kaltenborn, adm. dir. NHO Service og Handel
- Nils A. Røhne, ordfører, Kommunesektorens organisasjon (KS)
- Osmund Kaldheim, adm.dir. Husbanken
- Hans Christian Sandlie, forskningsleder NOVA/OsloMet
- Kommunikasjonsdirektør Line Gaare Paulsen avløste Heidi Arnesen Austlid som sluttet som adm. dir. i IKT-Norge i juni

Rådsmedlemmene deltar på vegne av sine organisasjoner og bidrar også med medarbeidere og ressurser fra sine respektive organisasjoner. For 2020 har Anne Gamme fra KS, Torstein Syvertsen fra Husbanken og Bjørn Lindstad fra Frivillighet Norge møtt regelmessig.

Helsedirektoratet har sekretariatsfunksjonen for rådet.

2 Rådets aktiviteter i 2020

2.1 Rådets satsingsfelt for 2020

På siste møte i 2019 ble videre retning for rådets arbeid for 2020 diskutert. Hensikten var å komme fram til tre-fire kjernesaker som skulle være rådets felles satsingsfelt.

Rådsorganisasjonene leverte hver for seg innspill til saker de mente rådet i fellesskap kunne engasjere seg i og løfte fram. I prosessen med å velge ut og prioritere felles saker presenterte rådsorganisasjonene sine forslag på det første rådsmøtet i 2020. Det har vært ønskelig at rådets aktiviteter skulle være godt koordinert med oppgavene i programmet, og på den måten gi synlighet og oppmerksomhet også om oppgavene i programmet. På bakgrunn av de foreslåtte sakene og den påfølgende diskusjonen, ble satsingsområdene framlagt for beslutning i rådsmøtet 11. mars.

Dette møtet var naturlig nok preget av den aktuelle smittesituasjonen og tiltakene knyttet til covid-19 som var på trappene.

Resultatet av prosessen ble oppsummert i det som skulle være rådets fokusområder for 2020–2021 innenfor følgende temaer/saksområder:

Utarbeidelse av et konsept kalt «Trygge hjem»

Flere rådsorganisasjoner foreslo bolig som et viktig satsingsområde for rådet. Husbankens forslag om å ramme dette inn under overskriften «Trygge hjem» fikk god tilslutning. Det kan være rammen rundt et konsept som omfatter utvikling av bolig, stedsutvikling, innhold i boligen og tjenester i hjemmet.

Konseptet er stort og rommer mye. Derfor er det nødvendig å konkretisere hva konseptet skal inneholde. Elementer i konseptet vil være hvordan vi kan tilpasse vår egen bolig til en fremtid hvor vi er mindre bevegelige og har behov for en trygg og lettstelt hverdag. Hvordan utvikle bedre løsninger for fysiske hjelpemidler i eget hjem som kan gjøre hverdagen lettere? Hvilke tjenester og løsninger vil det være behov for? I dette ligger også brukerperspektiv for eldre, digitaliseringsarbeid og individuell tilpasning, herunder utvikling og bruk av kunstig intelligens.

Rådet utpekte høsten 2020 en arbeidsgruppe bestående av rådsmedlemmer og ressurser fra de respektive rådsorganisasjonene for å jobbe med konseptet. Deler av dette arbeidet vil inngå som et element i fase to eller tre i kampanjen planleggelitt.no som er en av oppgavene i programmet. Det er tatt initiativ overfor mediene knyttet til et samarbeid med fokus på Trygge hjem. Arbeidsgruppen var i oppstarten av arbeidet høsten 2020 noe presset på tid og ressurser slik at konkretisering og framdriften er noe forsinket.

En helhetlig frivillighetspolitikk

Med en helhetlig frivillighetspolitikk øker sjansen for at kommunen lykkes i samspillet med frivillige organisasjoner, og slik bidrar til å skape aldersvennlige lokalsamfunn. Kommunenes eldreråd må inkluderes i utarbeidelse, implementering og oppfølging av frivillighetspolitikken. Rådet ønsker å jobbe aktivt og spesifikt med initiativ og tiltak for at eldrerådene blir aktive pådrivere i sine kommuner. Slike initiativ vil også være en del oppgaven i programmet om eldrestyrt planlegging. Koronasituasjonen har dessverre påvirket og forsinket eldrerådenes funksjon i kommunene og fylkeskommunene.

Frivillighet Norge har pekt på at rådet kan fokusere på eldre som ressurs i frivilligheten gjennom å løfte fram Frivillig.no som verktøy for seniorer som vil engasjere seg, og som verktøy for å motivere organisasjonene til å rekruttere bredere.

Det skjer nå et konkret arbeid innenfor Leve hele livet med utvikling av støtte og veiledning til regionalt støtteapparat, og til kommunene på de ulike innsatsområdene i reformen. Som en av flere arbeidsgrupper ble det etablert en gruppe som jobbet med frivillighet og hvordan kommunene kan samarbeide med frivilligheten i praksis. Det handler i hovedsak om at kommunene må etablere en helhetlig frivillighetspolitikk. Frivillighet Norge har vært representert i arbeidsgruppen og vært et bindeledd inn til rådet.

Aldersdiskriminering

Det er vist til flere aktuelle saker der eldre er utsatt for diskriminering. Dette gjelder retten til brukerstyrt personlig assistent som opphører når personen blir 67 år. Her har regjeringen nedsatt et utvalg som skulle levere sin innstilling på slutten av 2020.

Utvidelse av aldersgrupper i mammografiprogrammet. Mammografiprogrammet er et screeningtilbud til alle norske kvinner mellom 50 og 69 år.

Rådet har ikke tatt noen konkrete initiativ på området i 2020, men rådsleder har hatt møte med likestillings- og diskrimineringsombud Hanne Bjurstrøm.

Konsekvenser av befolkningsaldring

Vi mangler kunnskap om konsekvenser av befolkningsaldring. Denne kunnskapen kan ikke skaffes med et utelukkende fokus på dagens eldre. Det vil være viktig å se på samspillet mellom samfunnsutvikling og individuelle forutsetninger for å ivareta sin egen alderdom, som f.eks. sosial ulikhet og bruk av teknologi. Hvordan påvirkes aldring av forhold aldring som lokalmiljø, kommune, by/land?

Dette er et område som for rådets del tas videre til 2021-2022 som satsingsfelt. Det er også et sentralt ansvarsområde for Senteret for et aldersvennlig Norge som etableres i Ålesund, og som for øvrig må gjøres i samarbeid med det øvrige fagmiljøet på aldring i Helsedirektoratet.

Bærekraftsmålene

Norge er i gang med en ny nasjonal handlingsplan for bærekraftsmålene. Arbeidet for et aldersvennlig Norge må knyttes til bærekraftsmålene. Rådsleder fikk gitt sine innspill til arbeidet med handlingsplanen i et møte 24. juni med kommunal- og moderniseringsminister Nikolai Astrup. Innspillet kan leses [her](#).

Nasjonal konferanse for et aldersvennlig Norge

Rådet var godt i gang med planlegging av en nasjonal konferanse rettet mot kommunale og fylkeskommunale elderråd, ordførere og rådmenn på Gardermoen 13. -14. mai. En arbeidsgruppe med deltakere fra rådet og sekretariatet arbeidet med forberedelsene av konferansen som dessverre måtte avlyses.

2.2 Rådsmøter

Det ble gjennomført fem rådsmøter i 2020, hvorav ett var heldigitalt. Møtene høsten 2020 ble gjennomført med en kombinasjon av begrenset fysisk deltakelse og digital deltakelse. Møtene er avholdt i lokaler der det har vært mulig å ivareta smittevern hensynene. Møtet som var planlagt 23. november ble avlyst grunnet de strenge smittevernrestriksjonene i Oslo. Det er satt opp et nytt digitalt møte som erstatning i januar 2021.

I møtene har det bl.a. vært arbeidet med fokusområdene, orientering og status for KS sitt oppdrag med modellutvikling for aldersvennlige kommuner, status for sekretariatets innsiktsarbeid knyttet til partnerskapsordning, kampanjeplanlegging og orientering om Helsedirektoratets arbeid med etablering av senteret i Ålesund. I siste rådsmøte før sommeren ble konseptet for kampanjen presentert, og rådet ga sine innspill.

Rådsmøtene har vært preget av aktive diskusjoner og innspill knyttet til mandatet, satsingsområder og aktuelle saksområder. Organisasjonene som er representert har ulike formål, og representantene bidrar derfor med ulike perspektiver og innfallsvinkler i diskusjonene. Flere av rådsmedlemmene har gitt uttrykk for at deltakelsen i rådet har bidratt til en sterkere bevissthet og oppmerksomhet om betydningen av et aldersvennlig samfunn.

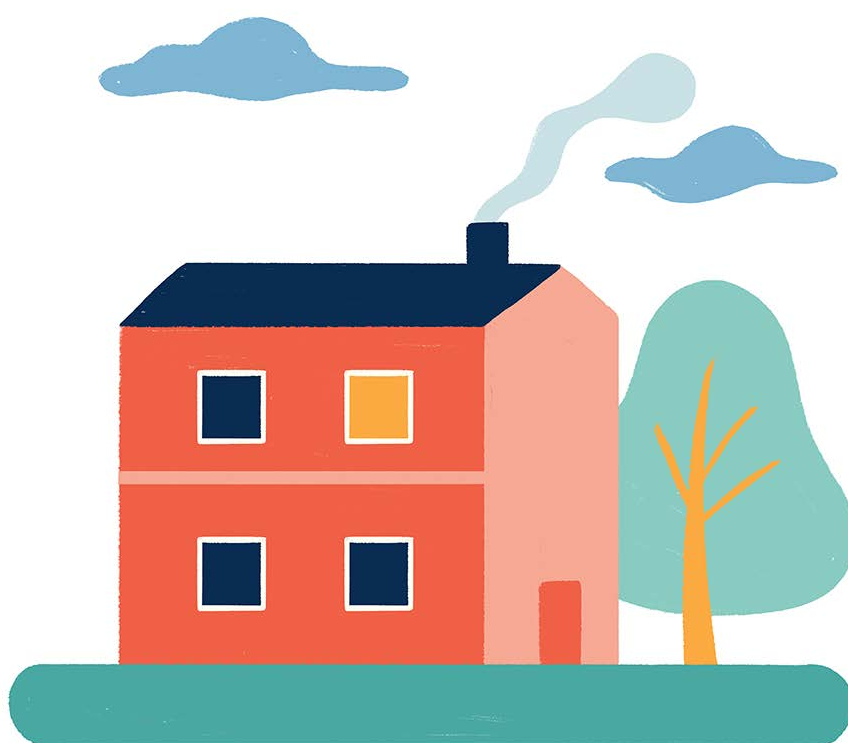
2.3 Utadrettet virksomhet

Rådsleder var invitert til helse- og omsorgsminister Bent Høie 26. februar for å fortelle om rådets arbeid. Sekretariatet deltok også med Wenche Halsen og Ingrid Kjøhler Knutsen. Statsråden er opptatt av at det blir flere eldre og arbeidet for et aldersvennlig samfunn som en del av Leve hele livet-reformen. Han var svært interessert i å høre om rådets virksomhet.

Rådsleder hadde i februar, sammen med sekretariatet, også et møte med likestillings- og diskrimineringsombud Hanne Bjurstrøm med god dialog om arbeidet mot aldersdiskriminering.

Fram til nedstengningen som følge av covid-19, deltok rådsleder på flere konferanser og møter med innlegg. I januar deltok rådsleder sammen med Wenche Halsen på VOIVOI i Trondheim, en kulturfestival for seniorer. I februar deltok hun med innlegg på konferansen Boliger for fremtiden, som Norsk Kommunalteknisk Forening var arrangør av. Det har også for 2020 vært stor etterspørsel for deltakelse i konferanser og møter, men som fortløpende ble kansellert av arrangørene etter 12. mars. Utover sommeren og høsten 2020 kom det invitasjoner til flere digitale konferanser som råd og sekretariat har deltatt på. Rådsleder har deltatt på en rekke arrangementer ut over høsten, bl.a. på Leve hele livet-konferansen som fylkesmannen i Vestland arrangerte i november.

Rådet var godt representert med innlegg på den årlige Leve hele livet-konferansen 18. november med både rådsleder, Nils A. Røhne og Hans Christian Sandlie med i paneldebatt.

3 Kommunikasjon

Rådet og programmet har egen hjemmeside, [Aldersvennlig Norge](#), som oppdateres med nyheter og aktuelle saker. I tillegg kommuniseres det løpende saker via egen Facebook-side og gjennom utsendelse av nyhetsbrev om arbeidet for et aldersvennlig Norge. Det er bra oppslutning rundt Facebook-siden med om lag 1800 følgere. Postene med rådsleder har stor appell blant følgerne. I løpet av 2020 er det publisert intervjuer med flere av rådsmedlemmene på hjemmesiden. Disse intervjuene er også lagt ut på Facebook.

Rådsleder og rådsmedlem Jan Davidsen sendte i april et brev til alle kommuner om bekymringen for eldre i koronasituasjonen som mister sine vanlige aktiviteter og tiltak med oppfordring til kommunene om å ta kraftige grep. Les brevet [her](#).

Rådet har også vært synlig med kronikker og innlegg i media om ivaretagelse av eldre under pandemien. Kommunal Rapport og Vårt Land har publisert følgende kronikker: [Alle snakker om risikogruppen – hvem snakker med dem?](#)
[Risikogruppen kan bli syke av stress](#)

Videre har rådet fått oppmerksomhet knyttet til eldre og digitalisering i form av en kronikk i Bergens Tidende:
[– Vi må stoppe utviklingen av et todelt samfunn](#)

Rådet har også fått oppmerksomhet i mediene knyttet til aldring og bærekraft. Vårt Land har publisert en kronikk om at økt aldring må være en del av landets bærekraftplan.
[Økt aldring må være en del av bærekraftsplanen](#)

Rådsleder var også på trykk i Aftenposten med en kommentar knyttet til regjeringens forslag om å heve aldersgrensen for statlige ansatte fra 70 til 72 år.

Kampanjen "Planlegge litt" har fått bra mediedekning i nasjonale medier. Lørdags-VG hadde en tresiders hjemme hos helse- og omsorgsminister Bent Høie, kombinert med eksperter som snakket om betydningen av å planlegge for egen alderdom. Videre var rådsleder gjest hos Holm i NRK P1 +.

Det er kommet og kommer flere mediasaker i januar knyttet til kampanjen, der også rådsleder er intervjuet.

Rådsmedlemmer har i 2020 vært i mediene i flere sammenhenger, og der det faller naturlig kobler de aktivt inn Rådet for et aldersvennlig Norge.